

Република Србија
АГЕНЦИЈА ЗА БОРБУ
ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
Број: 014-119-01-00032/2013-01
Датум: 13.12.2013.
Београд

З А П И С Н И К
са састанка координационе радне групе
за унапређење нормативног оквира
у просвети

Састанак је одржан у петак 13.12.2013. године, у просторијама Агенције за борбу против корупције, Београд, Царице Милице 1.

Састанак је почео у 10,00 часова.

Састанку су присуствовали представници: Врховног касационог суда Биљана Синановић, Народне скупштине Драгомир Петковић, Министарства просвете, науке и технолошког развоја Весна Лукић, Министарства унутрашњих послова Гордана Поповић, Савета за борбу против корупције Јелисавета Василић, Вишег прекршајног суда Мирослав Јањетовић, Прекршајног суда у Београду Љиљана Бонцић, Републичког јавног тужилаштва Бојан Бојић, Комисије за акредитацију и проверу квалитета Вера Вујчић, Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки Игор Волаш, Управе за јавне набавке Борисав Кнежевић, Конференције универзитета Србије Весна Димитријевић, Студентске конференције академија струковних студија Србије Небојша Андрејевић, Студентске конференције универзитета Србије Петар Дебелногић, председник Одбора Агенције за борбу против корупције Бранко Лубарда, директор Агенције Татјана Бабић и виши саветник у Служби Агенције Јадранка Павличић.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, отворио је састанак, поздравио присутне и дао уводне напомене у вези са темом састанка.

Навео је да ће задатак радне групе бити да указује на правне празнине у прописима и проблеме који се јављају када се ради о сукобу интереса и корупцији у просвети.

Предложио је да радна група до 30. јуна 2014. године изађе у јавност са препорукама у погледу анализе прописа у односу на ризике на корупцију у просвети, а да се на самом почетку направи попис закона и подзаконских аката који су у надлежности институција које имају своје представнике у радној групи.

Изнео је предлог да се направи сајт који би садржао попис свих извора права који су релевантни за предшколско, основно, средње и високо образовање и позвао чланове радне групе да на основу свог професионалног искуства укажу на празнине у прописима, на неодговарајућа решења у прописима и ризике који се јављају у погледу корупције.

Подсетио је присутне на стваралачку праксу Врховног касационог суда када се ради о престанку радног односа наставника ако се није одлучивало о реферату који је написан и предложио да се она прецизира кроз измену Закона о високом образовању. Подсетио је на сугестије са претходних састанака када се ради о доношењу Закона о просветној инспекцији и статусу просветног инспектора. Подсетио је, такође, на излагање потпредседника Уније синдиката просветних радника Србије у коме је указано на студију OECD из 2011. године у којој су наведени проблеми у просвети, начини решавања тих проблема, као и неопходне измене постојећих закона и предложио је да се она достави свим члановима радне групе.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, упознала је присутне са каквим се проблемима рецензенти суочавају и с тим у вези навела да, и поред законом прописане анонимности рецензената, установе сазнају њихова имена, да им се неке установе директно обраћају, зову телефоном, врше притисак, чак и преко новина, што јако омета њихов рад, због чега се они повлаче, не желећи да наставе даљи рад на акредитацији конкретног студијског програма.

Упозорила је на то да, иако можда звучи да би било боље када би се имена рецензената била оступна јавности, али да из великог искуства зна да би се на тај начин уназадио систем акредитације у Републици Србији.

Посебно је напоменула да је тренутни систем прошао европску ратификацију, да је Комисија пуноправни члан у европској мрежи акредитационих агенција, која је кровна агенција коју је именовао Савет Европе, да су они детаљно упознати са свим актима и прописима Комисије и да немају примедбе, јер схватају да су прописи примерени условима.

Проф. др Весна Димитријевић, представник Конференције универзитета Србије подржала је предлог да се направи сајт на којем би били објављени сви релевантни прописи.

Замолила је да јој се пошаљу записници са претходних координационих састанака и предложила да се на сајту објаве и ови записници.

У вези са анонимношћу рецензената, као могуће решење је предложила да рецензенти буду анонимни до завршетка процеса акредитације, односно до доношења одлуке о акредитацији, а да се након завршеног процесатога њихова имена објаве.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, навео је да је тешко правно одбранити решење да један део поступка буде јаван а други тајан и предложио је да се изменама прописа предвиде санкције за установе које се обраћају рецензентима, како би се заштитио интегритет рецензената.

Јелисавета Василић, члан Савета за борбу против корупције, изнела је мишљење да имена рецензената треба да буду јавна, јер сматра да свако мора да стоји иза свог рада, да све што је тајно није добро и да се мора спречити да људи који су нешто лоше урадили имају могућност да раде на истом месту.

Татјана Бабић, директор Агенције, навела је да са једне стране постоји потреба за транспарентним радом Комисије а да са друге стране постоји ризик од притисака на рецензенте.

Указала је на одредбу Закона о Агенцији за борбу против корупције која уређује питање недозвољеног утицаја на функционера и предложила да се на сличан начин реши проблем рецензента, који би имали обавезу да обавесте, на пример, Агенцију о сваком недозвољеном утицају, како би Агенција у зависности од тога о којој се врсти притиска ради обавестила надлежни орган ради покретања одговарајућег поступка.

Поставила је питање механизма које Комисија има да провери да ли у сваком конкретном случају постоје евентуални утицаји на рецензента, или је одлука донета објективно и непристрасно.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, поновила је да не разуме због чега би се систем који је стекао међународну подршку преиспитивао. Као могуће решење, предложила је да се све одлуке са образложењима, које се иначе шаљу установи која је поднела захтев за акредитацију и Министарству просвете које издаје дозволу за рад, објављују на сајту Комисије, јер се у образложењима одлука налазе и мишљења рецензента, уз обавезу да се пре објаве заштите подаци о личности. Објаснила је да више елемената утиче на одлуку, а не само рецензентско мишљење, као што су квантитативни подаци и резултати посете у коју не иду рецензенти, него Комисија.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, закључио је да је већински став присутних да постоји потреба за транспарентношћу и да је преостало само питање мере коју треба увести. Навео је да ако се не зна ко су рецензенти не може да се зна ни да ли су они у сукобу интереса, а да је идеја и да се смањи ризик од сукоба интереса.

Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, сагласила се да иако су рецензенти несумњиво изложени ризику, али да је потребно да њихова имена буду јавна, јер се рецензенти, као и судије, морају одупрети притиску и одговорити за свој рад. Даље је објаснила да одупирање притиску подразумева обраћање надлежним институцијама и истакла да све што је тајно изазива сумњу.

Предложила је да се провери да ли је одредба о анонимности рецензента у колизији са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Јелисавета Василић, члан Савета за борбу против корупције, навела је да постоји потреба да се сагледа са свих аспеката како рецензенти дају своје мишљење, која су мерила и критеријуми на основу којих процењују квалитет студијског програма, и да ако су ти прописи добри не сме да постоји разлог за страх рецензента.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, објаснила је да постоје стандарди за акредитацију студијских програма, упутства за рецензенте и други акти који су објављени на сајту Комисије.

Даље је навела да рецензенти приликом преузимања документације потписују изјаву да нису у сукобу интереса, као и изјаву о тајности чувања података.

Поново је упозорила на то да би у случају да имена рецензента постану јавна, одустајање рецензента било масовно и да би на тај начин дошло и до застоја у раду Комисије.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, поставио је питање да ли постоје судски поступци против Комисије.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, одговорила је да се тренутно воде три судска поступка против Комисије због изгубљеног профита, зато што одлука о акредитацији није донета у одређеном року.

С тим у вези навела је да је Комисија предложила измену закона, према којој би Комисија била у обавези да донесе одлуку у року од 15 месеци од дана подношења документације.

Татјана Бабић, директор Агенције, поставила је питање о којој врсти притисака на рецензенте се ради и напоменула да постоји могућност да неки рецензент подлегне

притиску или буде у сукобу интереса, а да то због тајности његовог имена, не буде могуће утврдити. Подржала је предлог да се свака одлука о акредитацији објављује јавно, али сматра да се проблем не би решио само тиме, јер се само увидом у ту одлуку не може утврдити да ли је мишљење рецензента објективно и непристрасно, јер, пошто се не зна ко је он, немогућа је контрола јавности.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, одговорила је да се не ради нужно о претњама, већ их, на пример, из установа зову телефоном, због чега рецензенти одустају од даљег рада.

Татјана Бабић, директор Агенције, изнела је мишљење да би рецензенти морали да буду у обавези да обавесте јавност које установе врше пристисак на њих и на који начин, јер установе за то морају да одговарају. Навела је да је недопустиво да се на тај начин утиче на рецензента који обавља посао од јавног интереса.

Биљана Синановић, судија Врховног Касационог суда, указала је на то да и у суду постоје исти проблеми, али да нико никада није поставио питање да у том смислу буде заштићен јер тајност није добар начин борбе против притисака, јер када постоји јавност, теже се врши притисак.

Татјана Бабић, директор Агенције, напоменула је да је изјава о непостојању сукоба интереса уобичајена у поступцима избора, али да Комисија нема механизме да провери да ли је то заиста истина, јер не постоји транспарентност.

Проф. др Вера Вујчић, заменик председника Комисије за акредитацију, навела је да су имена рецензената позната Комисији.

Проф. др Бранко Лубарда, навео је да је то релевантно за Комисију, али не и за ширу јавност.

Весна Лукић, начелник Одељења за усклађивање рада унутрашњих јединица на пословима нормативе Министарства просвете, навела је да ће све примедбе и сугестије Агенције бити узете у обзир приликом измена Закона о високом образовању и да ће Министарство благовремено обавештавати Агенцију о свим нормативним актима који су у припреми.

Проф. др Весна Димитријевић, представник Конференције универзитета Србије, указала је на то да се на Конференцији универзитета Србије тренутно ради на изради Правилника о јединственим критеријумима за избор наставника.

Затим је скренула пажњу на то да и Конференција универзитета Србије треба да има увид у нацрте закона на којима ради Министарство, јер су претходне измене и допуне биле на краткој јавној расправи, али и да би Министарство требало да има увид у предлоге универзитета и Конференције универзитета Србије у погледу измена и допуна закона.

Весна Лукић, представник Министарства просвете, одговорила је да је Закон месец и по дана био на сајту Министарства, а да Пословник предвиђа 20 дана.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, затим је указао на потребу доношења Закона о уџбеницима. Предложио је да се свим присутним представницима институција пошаље анализа Агенције у погледу коруптивних ризика у Закону о уџбеницима који се примењује на основно и средње образовање.

Указао је и на потребу доношења Закона о просветној инспекцији како би се решио статус просветних инспектора.

Весна Лукић, представник Министарства просвете, објаснила је да је доношење Закона о просветној инспекцији планирано за наредну годину и да тренутно, по важећем Закону о основама система образовања и васпитања, просветна инспекција има надлежност која је пренета на јединицу локалне самоуправе и да просветни инспектори зависе од јединице локалне самоуправе.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, указала је на медијске најаве да просветни инспектори крећу у затварање одељења без акредитације, односно јединице без својства правног лица ван седишта установе.

Објаснила је да постоје стандарди за акредитацију не тих јединица него студијских програма који се у њима изводе и да је Комисија до сада акредитовала 30-так студијских програма у око 16 јединица широм Србије.

Указала је на потребу постојања већег броја пореских инспектора који ће на терену да проверавају да ли постоји документација неопходна за рад а да је Комисија задужена за проверу квалитета рада.

Истакла је да Комисија нема сазнања о томе колико таквих јединица постоји.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агеније, предложио је да се ти подаци затраже од начелника Републичке просветне инспекције и да се у вези са тим изради препорука.

Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, указала је на потребу уређивања одредаба Закона о основама система образовања и васпитања, јер је нејасан однос првостепене и другостепене инспекције и да у пракси постоји учешће више лица поводом једног питања, што представља додатан посао за инспекторе.

Предложила је да се тај поступак поједностави и да се уведе првостепени и другостепени поступак који би био коначан.

Јелисавета Василић, члан Савета за борбу против корупције, поставила је питање на који начин Комисија проверава да ли установа обавља оно за шта је добила акредитацију.

Проф. Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, одговорила је да Комисија установи да акредитацију за извођење студијског програма у седишту, а да постоји посебан поступак који се покреће на захтев установе за извођење студијског програма у јединици ван седишта.

Затим је навела да Комисија нема надлежност да контролише да ли установа ради ван седишта, него је за то надлежна просветна инспекција.

Објаснила је да се акредитација обнавља на пет година а годину дана пре нове акредитације комисија иде у спољашњу проверу квалитета.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, поставио је питање да ли Комисија обавештава Министарство када јединици ван седишта решењем ускрати право на даљи рад, како би просветна инспекција наложила престанак рада.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, одговорила је да Комисија све одлуке објављује на сајту и да је акредитација само предуслов за добијање дозволе за рад.

Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, поставила је питање да ли установа може да има дозволу за рад а да није добила акредитацију.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, објаснила је да постоје установе које имају старе дозволе за рад а да им није ускраћена дозвола за рад без обзира што немају акредитацију.

Навела је као пример Алфа универзитет који није акредитован и нема дозволу за рад али има акредитоване неке факултете.

Затим је истакла да установа којој је одбијена акредитација има право на жалбу Националном савету за високо образовање у року од месец дана од дана пријема решења о одбијању акредитације, али да у пракси установе избегавају да преузму решење да би им се рок од годину дана у којем треба да исправе недостатке на које им је указано у решењу продужио а у међувремену раде и примају студенте.

Навела је да на сајту Комисије постоји водич за студенте који се ажурира на двонедељном нивоу у циљу обавештавања студената које установе су акредитоване и када.

Као пример навела је да постоје станове које су добиле акредитацију 2007. године а до данас нису поднеле захтев за добијање поновне акредитације.

Објаснила је да је за одузимање дозволе за рад надлежно Министарство.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, констатовоао је да су се учесници састанка сложили да једна од препорука буде да се изменама закона одреди рок за доношење одлуке о акредитацији.

Поставио је питање да ли је законом прописан рок за доношење одлуке по жалби и да ли Национални савет за високо образовање објављује на сајту своја решења по жалбама. Предложио је да се Законом о високом образовању предвиди да када истекне рок од годину дана *ex lege* престаје дозвола за рад уколико установа у међувремену није добила позитивно решење и да се изменама и допунама Закона предвиди да високошколска установа која не затражи истеком рока од пет година акредитацију, *ex lege* губи и дозволу за рад и акредитацију.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, подржала је предлог проф. др Бранка Лубарде и поставила питање студената који студирају на тим установама.

Петар Дебелногић, генерални секретар Студентске конференције универзитета Србије упозорио је на то да постоје и студенти који студирају специфичне области.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, одговорио је да законом треба предвидети да се студенту у сваком случају омогући да настави студирање на другом факултету, а да заштита студената, не сме да штити и установу која не испуњава услове да настави рад.

Проф. др Весна Димитријевић, представник Конференције универзитета Србије, напоменула је да се мора омогућити студентима да заврше по студијском програму по којем су уписали факултет и на факултету који су уписали, а ако у међувремену установа изгуби акредитацију губи право да уписује нове студенте и на тај начин неће бити угрожена права студената.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, прецизирао је препоруку и навео да када установа *ex lege* изгуби дозволу за рад значи да губи могућност да уписује нове студенте а да наставља реализацију започетих наставних програма. На овај начин неће постојати првостепени и другостепени инспекцијски надзор, и управни спор.

Драгомир Петковић, секретар Одбора за образовање, науку и технолошки развој Народне скупштине Републике Србије, поставио је питање да ли постоји јединствена база података о наставницима, јер се код добијања акредитације појављује проблем да се један професор појављује приликом акредитације више установа.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, објаснила је да професори предају Комисији фотокопије радних књижица и да Комисија има преглед стања у тренутку подношења захтева за акредитацију, али да ли је тај професор наредне године прешао у другу установу то Комисија не зна.

Навела је да Комисија води базу ментора, јер по закону професор може да буде запослен у једној установи а да буде ментор у другој установи а највише може да води 5 доктораната за 3 године.

Весна Лукић, представник Министарства просвете, навела је да би требало да се уведе јединствени информациони систем просвете, али да то захтева велика финансијска улагања.

Напоменула је да Министарство правде ради на Закону о инспекцији, и да би га требало усагласити са Законом о просветној инспекцији, који би био *lex specialis* у односу на Закон о инспекцији.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, указао је на потребу прецизирања услова под којима наставник може да обавља допунски рад и предложио

да се законом предвиди да се наставник само на матичном факултету, где је у пуном радном односу, узима у обзир приликом акредитације.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, објаснила је да се наставник јавља у поступку акредитације друге установе ако постоји уговор о ангажовању и сагласност његове матичне установе да учествује у реализацији акредитације.

Проф. др Бранко Лубарда, председник Одбора Агенције, изнео је став да постоји неуједначена пракса факултета приликом давања сагласности за допунски рад и давања сагласности да се рад наставника узме у обзир приликом акредитације друге установе и да би то требало уредити законом.

Објаснио је да само ако свака високошколска установа има своје кадрове, онда постоји конкуренција и да није циљ да се онемогући извођење допунске наставе него учешће у акредитацији, јер се квалитет наставника узима у обзир приликом акредитације две установе.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, указала је на то да се приликом акредитације друге установе, професор јавља на другом предмету али да пре тога мора да докаже да је и за њега квалификован, а углавном су то сродни предмети.

Напоменула је да када матична установа да сагласност да наставник ради на другом факултету аутоматски значи да улази у поступак акредитације.

Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, поставила је питање да ли Комисија контролише да ли се ради о суштински истим предметима.

Проф. др Вера Вујичић, заменик председника Комисије за акредитацију, навела је да то може да буде исти предмет који се само другачије зове.

Татјана Бабић, директор Агенције, на крају састанка је предложила да Министарство просвете одреди контакт особу са којом ће Јадранка Павличић из Агенције моћи да комуницира, како би направили списак прописа.

Састанак је завршен у 12,00 часова.